

DEMOKRAT

Glas demokrata sjeverne Dalmacije.

God. 3.

Šibenik, 17 februara 1923.

Br. 7.

Naši klerikalci.

U skorim izborima demokratska stranka moratiće da izdrži jaku borbu sa klerikalima ili kako ih narod naziva sa pučkasi. Ova stranka, koja dosele nije vršila nikakvu važnu ulogu u našoj državi obzirom na broj njezinih predstavnika, odnosno pristasa u Dalmaciji, u koliko su još popovi i fratri jaki, ona raspolaže priličnim brojem pristasa. Ali te pristase su uz nju u koliko je velika većina nesvijesna, nepismena i vjerski a po tome i plemenski fanatizirana. Da ima prave svijesti, poznavanja ciljeva te stranke, a nada sve prošlosti glavnih vodja njezinih, oni se nebi uopće smjeli pojavljivati na sunce božije, a kamoli zahtijevati povjerenje naroda za se. A baš ta prošlost njezinih vodja najbolje dokazuje i vrijednost te stranke, a nipošto pisani programi.

Otkuda potječe naša pučka stranka? Iz klerikalne Slovenije, gdje je težački narod, još dobrim dijelom potpuno pod papucom popova. Zlorabeći tu nadmoć popovi su se još za vrijeme Austrije po uputami iz Rima stavljali u službu i na raspoloženje Austrougarske i Habsburgovaca. Zloglasni Sušteršić je bio vodja te stranke skupa sa Korošcem, njima su se bili pak pridružili i četiri zastupnika iz Dalmacije, koji su po popovsko fratarskom befelu bili izabrani. Da u tom kolu nije falio i D.r. Dulibić, to se po sebi razumije. Mjesto da ti ljudi sa svoje strane vrše jedan parlamentarni rad, koji je morao i u Beču i pred cijelim svijetom dokazati, ono što su htjeli ostali jugoslavenski patriote i u bečkom parlamentu i državnici u Beogradu oni su vršili ulogu austrijskih ulizica i špijuna i svim mogućim sredstvima htjeli su omesti veliko djelo našeg oslobođenja i ujedinjenja. Iza balkanskog rata D.r. Drinković opetovano je u jednom šibenskom listu dovoljno jasno i otvoreno prikazao izdajnički rad tih austrijskih prirepina osobito Dulibića, Sušteršića i Korošca. Koju su ulogu za rata ti ljudi igrali dosta je poznato osobito amo kod nas za D.r. Dulibića. Ono nije potreba opetovati, to spada u neoborivu povijest. Što je činio s jedne strane Dulibić, to su činili s druge strane njegovi ortaci fratri i popovi, Kotaraši i slični, koji su svojim denuncijama predavali policiji najbolje naše ljude a oltar i crkvu upotrebljavali, da zavadjaju narod da gubi glavu samo da spasi svoje krvnike. I nigdje nije taj narod tako ludo zaglavio, nigdje počinio takovih protunarodnih junaštva kao narod iz Sinjske i Imotske krajine, gdje fratri nad njima pašuju. A nijesmo li u Šibeniku slušali vatrene propovijedi vojsci koja je imala krenuti u srpsku bratsku zemlju, gdje ju se huckalo da lomi, da pali, da ubija?!

A šta se nije po selima od strane popova radilo i govorilo. Njima je bilo lako, oni nijesu nosili glavu u torbi, oni su imali aprovizacije, koje su do bro i bez ikakove kontrole iskorisćivali, oni su zaradjivali na molbenicama itd. Ovakovi su bili ti pučki prijatelji, koji još onda nijesu htjeli ni naše države ni našeg ujedinjenja!

Ali pri koncu rata, onda su se malo po malo pritajivali, razumjevali su, da njihove osnovne neće upaliti i da će narod ovako ili onako ipak doći do svojih prava. U bečkom parlamentu morali su se i preko srca pridružiti i naći se sa onima zastupnicima, koji su do jučer bili u tamnicama morali su pokazati, da su i oni za jedinstvo naroda — i za Austrijsku državu i Habsburgovce. I tako je došlo do tako zvane *Majske deklaracije* g. 1917 u bečkom parlamentu. Da ne opetujemo cijeli historijat jezgra je bila ova: *pred narodom pokasati jedno lice, a pred Karlom drugo*. Zato je do zadnjega časa pop Korošec bio pouzdanik i miljenik carice Zite i sjedio kod nje i svašta joj se kleo i obećavao. To su dobro znali neki naši, koji kao Tresić, Vukotić, Čingrija nijesu nikada pred jednim Dulibićem ili Korošcem govorili što

misle, jer su znali, da bi mogli opet svršiti u tamnicu. Nu kad se sve rusilo Korošec, koji je bio inkavliji od svih, napustio je i Zitu i Karla i Sušteršića i Dulibića i silom prilika svršio u Narodno Vijeće. Nu ni o tom skoku nijesu knjige zapečaćene. Sušteršić, koji je nakon slema morao bježati, izdao je jednu knjigu, gdje je svoje grijehe ispovijedio ali nije zatajlo one svojih drugova. Sada se znade po otkrićima samog Sušteršića da su on i Korošec bili podijelili uloge. jedan je imao igrati ulogu austrijskog pozudnika a drugi narodnog, a na kraju, ona strana koja pobijedi spasiti drugoga. Ali Korošec nije htio spasavati pogibeljnog suparnika i pustio ga da se topi u prognanstvu, dok ga Radikali u zadnje vrijeme ne izvukoše. Dulibić nakon sloma nije se ni hapsilo ni prognalo, ali je sud oslobođenog naroda drugim načinom izrečen. Dulibić nije usao u nijedan odbor Narodnog Vijeća, nije se usudio ni iz daleka pokazati se, on se je, kako je i prirodno bilo, pritažio, a nikomu, pa ni njegovim najljepšim prijateljima nije u onim časovima narodnog oduševljenja ni na um palo da se snjim solidarišu. Na njegovu veliku sreću došla je talijanska okupacija i tako je ostao zaboravljen dok se nije u novoj slobodi sve mračne sile pustilo, da razviju svoju ubitačnu djelatnost.

Klerikalizam, stari saveznik Austrije, stupiv na poprište u novoj državi, ako je i preuzeo masku narodaog jedinstva, on je ostao u duši njegov neprijatelj. Na samo da nesmiye biti iskrenim prijateljem jedinstva jedna stranka, čiji su stupovi dojučerasnji njegovi protivnici kao Dulibić et comp. Nu ne može to biti niti jedna stranka koja počiva ne samo na ptemenskoj negi i na vjerskoj bazi. Vjera dijeli, ali neujedinjuje! A u državi sa više vjera htjeti operirati sa jednom strankom jedne vjere znači ratovati proti jedinstvu i naroda i države. Kakva je to narodna stranka koja samo katolike može da ima u svojim redovima? Igra je prozirna, popovi da sačuvaju onu moć i one privilegije koji su imali pod Austrijom, hoće da izrabu vjersku zaslijepljenost naroda, hoće da od države raspoložujući stanovitom parlamentarnom snagom, *iznude* opet povlastice. Oni hoće da se smatraju država u državi. Autonomije i slične konstrukcije ne idu za drugim, nego da drobe kompaktnost države e da oni prema njoj budu jači. Naši katolički biskupi, barem današnji, skoro svi, nepomirljivi su neprijatelji države. Kada su za prvi put bili u skupnoj audijenciji kod Pape Benedikta XIII oni su se o novoj državi tako izjavljivali, da su samo diskreditirali veliki događaj našeg ujedinjenja. Kako njihova štampa piše, to je poznato. Kako naši jezuiti nadahnjuju svjetsku katoljčku štampu, proti našoj državi, takodjer je poznato. Kako se u Vatikanu misli o našoj državi dobro se zna. Kako Vatikan biva izvješćen o našoj državi po svojem nunciju takodjer se zna. A koji se zastupnici neprestano nalaze kod Nuncija u Beogradu, kao ono kod grofa Attemsa, i to se znade, česa nijesu kadri u svojoj protunarodnoj raboti dokazuju slučaj, gdje je Korošec došao u Dalmaciju praviti propagandu proti našoj narodnoj svetinji, proti glagolici i u tu svrhu držao sastanke sa svećenstvom. Ono je tako malo narodno da nije znalo uzeti jednu metlu i protjerati ga. A samo u Šibeniku našao se je časni kanonik Scarpa, koji mu je pošteno začepio usta! Da glagolica može braću približiti, ali to neće klerikali! Jer onoga dana kada narod bude shvatio narodno jedinstvo i bude ga u duši svojoj prozreo, onda je odzvonilo našim popovskim politikantima u našoj državi a pogotovo u Dalmaciji. Ali taj dan nije na žalost tako blizu. Naš narod je još u tami, treba mu otvoriti oči. Evo sada prigodom izbora treba narodu jasno pokazati kuda bi ga htjeli povesti popovi

GRADSKA BIBLIOTEKA

„JURAJ SIŽGOVIĆ“

Poštari na plaćena u kgotovom.

NAUČNI ODSJEK

Izlazi svakog petka večer.

POJEDINI BROJ 1.50 DIN.

Predbrojba: godišnje D. 60 polugod. 30.

— Oglasi po cijeniku. —

i fratri i njihove prirepine. Oni ne vole ovu državu, koju nijesu nikad želili, oni se nadaju opet da će Austrija uskrnuti. Valja im izbili ovo oružje iz ruku, s kojom hoće da ubiju narodnu slobodu.

Čuvarima izbornih kutija!

Važno će biti da naši čitatelji znadu kako se provode izbori za našu skupštinu i koja prava i dužnosti imadu predstavnici naše liste ili, kako ih nazivaju, čuvari kutija. S toga ovdje donosimo u kratko sve što se iz zakona odnosi u tom pravcu.

Na svakom mjestu, gdje se vrši glasanje, biće sastavljen odbor, koji se sastoji od predsjednika, kojeg imenuje državni odbor u Beogradu, od jednog općinskog odbornika, kojeg odasile općina te po jednog predstavnika onih kandidatskih lista, koje imaju svoje predstavnike. Predsjednici ovih biračkih odbora imaju pravo glasati u općini, gdje na dan izbora obavljaju predsjedničku dužnost, ako podnesu uvjerenje da su uvedeni u stalni birački spisak svoje općine. To će se uvjerenje priključiti zapisniku biračkog odbora. U oči dana izbora u tri sata po podne svi članovi biračkog odbora ili njegovi zamjenici, sastat će se u zgradi, gdje će biti glasanje i tu će primiti potreban broj kutija i sandučića s kuglicama, stalni spisak birački, knjigu za upisivanje glasača, knjigu za vođenje zapisnika, kandidatsku listu, općinski pečat i ostalo što treba. Kutiju će pregledati, uverice se da li su tačne i da su usta kutije sa platinenim prorezom. kroz koji kuglice prolaze, dobro otvorena pa će ih onda utvrditi za zaseban sto a preina stolu, za kojim će sjediti članovi biračkog odbora. Zatim će sva tri ključa zatvoriti i zapečatiti tako da i usta kutije budu potpuno zatvorena. Jedan će ključ uzeti predsjednik biračkog odbora, drugi općinski odbornik a treći predstavnik dotične kandidatske liste, ako ga ima. Inače i treći ključ uzima predsjednik. Na svakoj kutiji s polja prilijepit će se kandidatska lista. Kad birački odbor bude ovo sve uredio i bude izabrao potreban broj pisara i drugih pomagaca, on će o svemu tome napraviti zapisnik toga svog prvog sastanka, u kome će naročito označiti i broj svake kutije i kandidatsku listu, koja uz nju ide, kao i da su sve kutije u ispravnom stanju i prazne. Ovaj će zapisnik potpisati svi članovi biračkog odbora i zatvoriti će prozore, izaći će iz glasačke sobe, zaključati je, udariti pečat na vrata a ključ će uzeti predsjednik biračkog odbora. Najzad će birački odbor odrediti stražu koja će zgradu, u kojoj će biti glasanje, neprekidno čuvati.

Na dan izbora u sedam sati prije podne sastat će se birački odbor u zgradi za biranje pred vratima glasačke sobe, otvorit će se i ući u nju i kad se uvjeri da su kutije i sanduci sa kuglicama kao i sve ostalo u redu, onda će postaviti zapisnik, u kome će nađeno stanje potvrditi i otvoriti usta kutija pa zabilježiti i to u zapisnik. Taj će zapisnik potpisati svi članovi biračkog odbora pa će se onda otpočeti primanje glasova. O održanju reda za vrijeme glasanja stara se predsjednik, koji je u slučaju potrebe ovlašten da traži pomoć od općinske i državne vlasti, koja je dužna odazvati se. Članovi odbora, koji misle da to nije potrebno, imaće pravo da zabilježe u zapisnik svoje mišljenje.

Za cijelo vrijeme glasanja moraju biti prisutna najmanje dva člana odbora, od kojih uvijek predsjednik ili općinski odbornik. Predstavnici lista mogu se i odaljiti, a da tim ne bude zasmetan daljnji tok glasanja, samo će se to odalečenje u zapisniku zabilježiti. U sobu gdje se glasa, puštaće se glasači redom po jedan ili više, nikako više od pet odjedanput.

Drugi put prikazat ćemo kako slijedi samo glasanje, kako i kada se zaključuje i ustanovljenje izbornog uspjeha.

Konačni rascijep zemljoradničke stranke.

U četvrtak kasno na večer zemljoradnički prvaci konačno su se u Splitu razišli, ne postignuv željenog sporazuma. Bilo je previše kandidata, previše apetita, da bi se mogle sve ambicije udovoljiti a po tome i nemoguće je bilo o jedno sačuvati jednodušnost i disciplinu. Čudna pojava, zemljoradnici nijesu htjeli doture, a bez njih nijesu mogli opet ništa, a dotura je pače bilo i previše, pa se je radi njih i trebalo cijepati. Nijesu svi doturi u zemljoradničkoj stranci tako čedni kao naš Blažević u Šibeniku, koji se zadovoljava da bude samo skrivan stranke. Jok! zemljoradnička stranka nije za one jedne doture, koji su je osnovali i podigli, već je ona za uskoke, koji nisu mogli u nijednoj stranci ništa napraviti ni postići, pa onda se oni turaju u zemljoradničku. A pametni zemljoradnici najvole takove doture! Zato su i primili dotura Smoldaku, koji je sve stranke promijenio i napokom svršio u zemljoradničku stranku, da ova pred pametnim ljudima bude još manje ozbiljna nego li bi mogla biti! Sada se je ta stranka podijelila u desničare i lijevičare, a za jednog Franića, koji je toliko naokolo trčkarao, svih lupežao, svasta obećavao i jednim težacima naprtio toliko pravda i tamnica, iza kako im je on bio već sve zemlje darovao, za njega nema više mjesta na nijednoj listini... Sada on prijete, da će on istupiti posebnom listom, a to bila — treća zemljoradnička. I tako se po malo raspada jedna stranka, koja je toliko uzbune medju našim čestitim i nadasve rodoljubnim težavstvom donijela. Raspada se stranka, u kojoj su napokon usuljani komunisti htjeli uništiti svaki smisao i osjećaj domovinske ljubavi pod krinkom klasne borbe i pod zvučnim parolama „kapa nek zapovijeda“ i „sve je naše“! Raspada se stranka težačka u kojoj kao nikada dosada su sa težakom zbijali jednu nemilosrdnu igru razni Franići, Vrsalovići, Viskovići, šarlatani, kojih naše političke borbe još neupamtise. I jedna stranka se raspada samo zato jer treba naći mjesta jednom vrtikapi Smoldaki, jednom brbljavom Viskoviću i sličnim. Ovakvi konac mogao je svaki pametan čovjek prodivjeti jednoj stranci ustanovljenoj na načelima botjsevizma, a u svrhu da služi nesposobnim ljudima, da preuzmu političko vodstvo u našim stranama. Posljedica svega ovoga biti će, da će podijelom lista oslabiti onaj relativni uspjeh, valjda će izvući dva do tri mandata najviše, ali što ja važnije, oni će potpuno razočarati i ono malo još slijepih pristasa. I doista po vijestima, koje dobivamo svuda se opaža u zemljoradničkim redovima veliki nehaj; svuda se ljudi osobito trijezniji i stariji pomalo odbijaju od stranke, jer uvidjaju da je to sve jedna varka. Još se nezna kuda će krenuti zemljoradnici sjeverne Dalmacije. Njih baš nema mnogo, osim u gradu Šibeniku i nešto u okolici. I da su složni teško da dođu do količnika, podijeljeni pogotovo nikako. Osim toga pučkaši imaju svoje pouzdane u zemljoradničkoj stranci, koja ide za tim da ju okranu za svoje. Nije isključeno, da ih nekoliko i nasjeda. Jedno je stalno, i ako ostanu na okupu u skupštinu beogradsku mogli bi poslati samo čovjeka, koji će im svojim znanjem i ugledom malo pomoći. A i skupa sa ostalim zastupnicima iz Dalmacije igrati će jednu još mizerniju i smješniju ulogu negoli dosada. Jedino dotur Jozo Smoldaka u nešto će na svoju ruku puzeti, On će opet staru igru zaigrati, opet će se približiti prvacima demokratske stranke obasut će ih pohvalama i laskanjima i tražice od njih, da mu dadu kakvo mjesto u Londonu ili Parizu. Pa kado ga oni opet odgurnu jer ga dobro poznaju, onda će ih opet psovati i grditi u novinama i onda će opet promijeniti stranku i poći će u — komuniste. Ovako redovito ide sa neozbiljnim strankama i neozbiljnim političarima!

Rasulo radikala.

Istina, demokratska je stranka bez senzacija, kod iste izbornog sređivanje i borba ide svojim mirnim putem, bez spekulacija, bez potresa i događaja, koji zapanjuju ili iznenadjuju. Radikalna stranka našla je naprotiv svoj dugo traženi četverolist djeteline, svoju sreću u Niku Longu, Dušanu, Pili i Niku Malomu i svoju senzaciju, ako je gdje kojeg sudbenog savjetnika ili pore-

znog činovnika masna večera na krsnoj slavi preokrenula ili ako je utočište u radikalni tor još jedina nada da se oca spasi sina od vjrsala itd. Takova nešto demokratska stranka nema i stoga je njezin život miran i bez emocija, koje ne daju spavati, bez kavanskih senzacija koje govore o truležu itd.

Ne govorimo danas o nečuvanoj drzovitosti uslijed koje se nas demokrate s radikalne strane proglašuje čak antidržavnim elementom a sa svoje strane radikalnu partiju državom zlorabeći za to i samu osobu Nj. V. Kralja, ne govorimo danas o nekvojim zaslugama radikala za ove krajeve i za naše primorje, o kojim niko ništa nezna, jer za radikale do danas se nije ni znalo ni što su ni ko su kaošta se ni danas ne zna, osim za rečenu trojicu. Preko svega toga prelazimo, jer izbijegavamo koli lične momente toli strančarsku zagrižljivost. Sud pak o radikalnoj stranci narod će izreći pri izborima, a taj ne će biti povoljan, kako neki skakavci misle. Radikalna partija stoji pri rasulu čim kod iste prevladaju lični razlozi pred programatičnim i čim joj izmiče moralna podloga opstanku i životu, čim im dobro dolazi svak, koji spekulira ili se nada unapređenju i čim ne bira sredstva da se domogne uspjehu.

Radikalna stranka je skup ljudi, koje ne veže ideja već težnja da se održe na vlasti i u toj pohlepi svak joj je dobro došao pa bio to Susterski ili austrijski junak sa Crnog Vrha Ivan Franić, nosilac radikalne izborne liste u Zagrebu, koji se je g. 1914 na poznatom Crnom Vrhu dosta nasitio srpske krvi i za to djelo bio nagrađen od Franja Josipa zlatnom medaljom za hrabrost a sliku mu je pod gornjim naslovom donio Obzorov „Ilustrovani List“ s potankim opisom ju ačkog tog „čina“. S toga nije čudo da radikalne stranke mora nestati, da je ona u Dalmaciji prolazna bolesna pojava, nemoćna da se i u drugim krajevima održi pred zdravom i zanosnom idejom jugoslavenstva, koju zastupa i dosljedno bez kompromisa provodi demokratska stranka. S toga i vijest da u Dalmaciji dolazi Svetozar Pribičević popračuje mjesni „Radikal“ komentarom, koji ne iskazuje drugo do li bojazan da se ne poljuljaju i ne sruše labavi temelj dalmatinskog radikalizma.

Naši dopisi.

Prilike u Promini.

Dne 10. febroara.

Vođe zemljoradničke partije u Promini Čorić-Kalaba sinovima i A. Ikica okrenuše leđa toj stranci i zemljoradničke stranke u Promini nestade. Jadni Franiću da si znao s kim posla imaš, stalno onoliko graje, bar u parlamentu nebi bio digao na vođe demokratske partije u Promini i kad bi još znao koliko je u onoj larmi i tužbama bilo istine morao bi se i ti da zacrveniš. Njihovih grijeha nijesi imao moći da opereš i materijalne koristi da pružiš i ovi odoše pod abit fratru.

Dok je pod fratrovim abitom — a tu može svako zvijere da uleti — pravo mjesto starom Kalabi, ali da tu i to ispred čaće uletise svi njegovi sinovi osim jednog, koji mora da čuti, to je ipak i od njih previše. Kako ti većinom školovani ljudi napustiše od jednom razvikanu borbu protiv klerikalizma i danas plesu kako fratar Stipe svojim pascom dirigira?

Tko pozna prilike u Promini i u kolikoj je mjeri razvijen afarizam kod njih, taj zna, da oni pljunuše na čast i ime svoje samo zato, da se stari Kalaba opet popne na načelničku stolicu, na koju ga je i nazad 12 god. postavio fratar, a i sad treba da ga postavi, jer su uvidjeli da zemljoradnička partija neće izvući većine. Ali ni ti fratre, koji bi morao znati da postoji naša narodna država i da obuzdaš mržnju i svedeš bar u granice pristojnosti, znaj da ti neće pomoći tvoje lijepe sposobnosti zbog kojih te tvoj generalni štab poslao u Prominu, da je spasiš od najezde demokratske. Duh vremena pokopao je tvoje i Kalabine želje i znajte, da će se vaše laži vama osvetiti.

Tako jedan od ove gospode u „Jadranu“ od 27. o. m. koji se potpisuje seljak, jest propali student, koji je daleko ispod intelektualnog i moralnog nivoa prominskog seljaka, a da bi on mogao koga da oblati i još u „Jadranu“.

Našem upravitelju nije nužno da pravi reklamu — napadajući ga u „Jadranu“. — Zbog njegova poštenja, dobrote i svih onih plemenitih osobina, koje vami fale, on je prvak dem. partije u Promini. Narod ga voli — pa zalud vaša mržnja protiv njemu.

A recite iskreno zašto napadate učitelja Kneževića? Vi nijeste kadri da istinu rečete, pa vam ja kažem samo za to, jer je nacionalista — demokrat. Zalud vam laži u „Jadranu“. On da ne zna desetinskih brojeval Samo „Jadran“ može da povjeruje, a ti moj propali studente da si to znao nebi bio propali — ca. A što veliš da on u školi psuje, to su bogme vaše odlike. Što ne znaš dokle seže djelokrug upravitelja škole, dokle pak mjesnog školskog vijeća, to ti ne zamjeram.

A na kraju da se ne nastmješ. Tko ne vjeruje nek pročita „Jadran“ i tu će naći optužbu protiv podnaredniku g. Nikoli Perića a znate zašto ga optužuje da je srbini, a ostalo je laž. Ovaj je prispavao ovo vrijeme od oslobođenja i misli da je još na poglavarstvu kućni im prijatelj Madirazza i svi oni K. und K. a njegov čača da je na načelničkoj stolici kao „dični prvak pučke stranke“!

Vodice, 13. II. 1923.

Pred dva dana stiglo je blokašu-klerikalcu g. Niki Fržopu 4 kola hrane od Radića, u svrhu propagande. Izgleda kako piše zadnji „Dom“ da je hrana namijenjena za pristasa Radića, nu čini se da ta hrana neće dijeliti nikome, pogotovo kad se je depozitiralo.

„Narodna Straža“ kuje u zvezde Fržopa, računajući da će on agitirati za Pučkase. Ovaj put su se gospoda prevarili u računu jer je Fržop blokaš, što mu je u interesu, a i što je D.r Drinković blokaš: kad bi Drinković postao kinez, Fržop bi bio isto.

Jučer je otputovao u Zagreb Niko Markoč da tamo moljaka hrane za se i svoje drugove, dok jedni veli da je hrana već u Bakru i da je otišao predignuti.

Danas je savzao Fržop seljake iz okolice koji su mu dužni, te veli da ima obdržati uži sastanak Republikanske stranke.

Vodičanac.

Primamo iz Zlosela. 13/2.

Otrov radičevštine zasegao je u ovo malo lijepo selo pa se neki već poznati tmurni elementi daju na izraze koje povrijeđuju čuvstvo odanosti prama državi i N. V. Kralju. Tako je neki dan morao biti uapšen neki Šime Uroda reč. Bale, koji je javno u Tijesnom grdio na kralja i državu na način da je izveo javnu zablazan.

Svi ugledniji i čestitiji ljudi u mjestu okupljaju se oko demokratskog barjaka te će selo složno pokazati nemirnjacima da ih prezire i da i s njihovim zlodjelima nema ništa zajedničkog.

Gradske Vijesti.

17. II. 1922. — 17. II. 1923. Danas se navršuje prva godišnjica osnutka „Gradske Knjižnice“ u Šibeniku. Da bi građanstvo, koje je u raznim prigodama pokazalo „shvaćanja za važnost ove nacionalno-kulturne institucije“ steklo pojam o njezinom uspješnom radu kroz ovu prvu godinu, donasmo ovaj statistički pregled: U prvom mjesecu rada Knjižnica broji članova 26, knjiga 1103, od kojih je izdano 83. U februaru tek. god. broj članova iznosi 406, knjiga 2681, od kojih je izdano 1172. „Gradska Knjižnica“ je primala sve važnije revije i novine. Upravama posljednjih, koje besplatno prima, izražaje ovom prilikom svoju hvalju. Završujući prvu godinu rada zahvaljujemo građanstvu za potporu, koja nas i u buduću neće minutiti.

Uprava „Gradske Knjižnice“.

Ples Filarmonije. Pokladna je ova sezona završena velikim plesom Filarmonije, koji je faktično opravdao sva očekivanja. To je bio najuspješniji ples u svakom pogledu. Plesna je dvorana bila udešena u stilu, nešto što Šibenik do danas nije vidio ni doživio. Pokrajne dvorane bijahu tako ukusno udešene, da pobudile divljenje. Sve je bilo u čarobnome efektu svijetla. Vanredno animirana zabava sa svojim izvanredno probranim programom, razvila se i trajala do jutra. Cjelokupni orkestar Filarmonije i tom je prilikom pokazao svoju umjetničku snagu. Sve u sve uzeto, bilo je aranžirano prvoklasno, otmjeno — da nije moglo bolje. I ma-

erijalni prihodi bijahu znatni, što dokazuje, da građanstvo zna cijeniti važnost Filarmonije kao nacionalno — vaspilne i kulturno-prosvjetne institucije. Završujući ovaj prikaz ne možemo, a da ne učinimo i jednu primjedbu. Sa izvjesne strane poduzete su neke pripreme, pa i smicalice u nekoje karitativne svrhe, da se umajni uspjeh Filarmonije. Dogodilo se obrnuto, a mi se nadamo, da će Filarmonija znati, da i ona u zgodnoj prigodi doprinese za Uboški Dom iz čisto karitativnih pobuda, a poticajem joj budi dokumentovana pažnja građanstva, na koje se ne odnose zgodni Šekspirovi stihovi, koji su na vidnome mjeslu dvorane govorili:

Stog kaže pjesnik, da je i Orfej
I sami kamen glazbom ganuo;
A čovjek, koga glazba ne dira,
Na svako zlo je uvijek pripravan;
U njegovu je duša crna kao noć
I takovome nikad ne vjeruj. L.

Stambena kriza. Za Šibenik vrijedi: mnogo se mudi a malo se radi pa onda čitav rad stambene vlasti stoji u onom pustom natezanju oko paragrafa ako Bog da taj rijetki slučaj da se kakov stan isprazni. Osobito žalostan slučaj je sa gosp. Š. Ostojićem, sudbenim činovnikom, koji ne može da do stana dođe i ako ima pravomoćnu odluku u džepu. I tako se zbog nevažnih razloga drži i dalje ovog čovjeka bez krova.

Nek uvaži stambena vlast u Šibeniku u kakovim stambenim prilikama živu nasi djaci u Zagrebu i Beogradu i onda će se uvjeriti da pripuštanje nekih udobnosti u nekim slučajevima nijesu na mjestu. Kad ljude treba smjestiti, to se mora učiniti, budući nužda je tako velika, da nije u nikakvom razmjeru sa kojekakvim isprilkama pa bile i ne znamo kako važne.

Djelatnost kluba „Janušić“. U posljednje vrijeme uvelike je razvio djelatnost akademski klub „Janušić“ u svim pokrajinama naše nove otačbine. Za taj svoj rad osobito se klub brine na taj način, da svoje članove odgaja za veliki posao. Dio te djelatnosti vrši se na debatnim večerama, koje klub priređuje svake subote za svoje članove. Na jednoj od zadnjih debatnih večeri klubski član Ante Bonifačić predavao je o mladoj Jugoslaviji, dok je posljednje subote pred božićnim ferijama održano debatno večer o praktičnom radu klubskih članova za božićne ferije.

Da što bolje udovolji tom cilju klub je u najnovije doba počeo, da izdaje svoju reviju „Mladu Jugoslaviju“ oko koje hoće da sakupi sve svoje članove i da im pruži od vremena do vremena ideološke članke o pokretu mlade Jugoslavije. List je izašao 15. januara kao prvi broj u II. godini. Godišnja pretplata iznaša 60 D.

Da podupre djelatnost osnivanja narodnih knjižnica g. Aleksandar Sengjergji, ravnatelj trgovačke akademije na Sušaku darovao je klubu 350 lijepih knjiga. Klub je otvorio do danas preko 60 narodnih knjižnica. Svatko onaj tko želi, da u tom smjeru nešto poradi neka se obrati na klub.

Klub se je obratio na sve prijatelje narodnog prosvjediavanja, da osnivaju analfabetske tečajeve. Upute o radu kao i abecedarke po jedan dinar po komadu šalje klub. Sam klub u Zagrebu osnovao je za ženu i djevojke takav jedan tečaj, koji se održava dnevno od 6 do 7 i pol navečer.

Osobitu brigu posvetio je klub onim našim krajevima, koji su izvršeni uplivu tudjinaca. U tu je svrhu klub održao anketu o Vojvodini i o radu proti njemačkom i madjarskom nastojanju.

Ženski sekretarijat kluba pozvao je javno sve učiteljice, koje žele, da nešto doprinesu javnom boljitku, da se prijave klubu od kojeg bi onda dobile točne informacije za daljnji rad.

Svi upiti i saopćenja neka se šalju na: J. A. K. „Janušić“, Zagreb I. poštanski pretinac 139.

Razlog poskupljivanju i nestašici jaja. Do početka mjeseca februara ove godine na mjesnom trgu cijena je jajima bila pala od 2 dinara na 1.50, ali je ova cijena malo potrajala te se počelo nenadno držati na 1.75 dinara i 2 dinara po komadu.

Ugodno je da baš u doba kad kokoši nesu najveći broj jaja, da su cijene jajima tako neopravdano visoke.

Međutim mesnim istraživanjem uspjelo našem općinskom redarstvu, da pronađe pravi razlog poskupljivanju i nestašici jajima u Šibeniku.

Talijanski podanik, trgovac i ukotvorina Guido Elviri pomoću raznih svojih agenata većinom talijanskih podanika, koje je Šibenik skupa sa Elvirom baštinio od zloglasne talijanske okupacije, zakupio je na mjesnim tržištima i kod samih preprodavačica ništa manje nego 10.000 (deset hiljada) jaja, te je 7. ovog mjeseca parobrodom otpremio u Trst. Uslijed ove posvemošnje zakupštine i nagomilavanja jaja te višestrukog preprodavanja, poskočila je naglo cijena jajima od Din. 1.50 na Din. 2.—, a na trgu je zavladala nestašica jaja.

Doznajemo, da je općina podignula prijavu poglavarstvu kao obrtnoj vlasti, budući da ni Elviri ni svi njegovi pomagači i posrednici kao Nikola Seco i Krispina Zagrandi ne posjeduju nikakove obrtne dozvole, a također i državnom odvjetništvu radi navijanja cijena. Pučanstvo šibensko opravdano očekuje da će vlasti najstrože i ekzemplarno kazniti krivce.

Porota. Novo porotno zasjedanje započelo je nizom rasprava u ponedjeljak. Među najzanimivije rasprave bila je ona proti Antuli Pekas pk. iz Zatona, što je umorila svoga muža, još u decembru 1921. Radi toga je dvaput od porote osuđena na smrt, ali uslijed vješte obrane, po treći put održana je porotna rasprava i okrivljenica je osuđena na 6 godina tamnice.

„Spomenica Venčanja“ N. V. Kralja. U cilju da se nacionalni značaj svetkovine vjenčanja što više populariše, otštanpana je ova spomenica, koja osim teksta sadrži 33 umjetničkih slika. Cijena je knjizi Din. 12.50. Knjigu preporučamo.

Rezervni oficiri i obvezanici činovničkog reda, koji su u teku minulih ratova bili na administrativnim dužnostima a koji žele prenos u rezervne oficire administrativne struke, po naredbi Ministra Vojnog i Mornarice imaju da podnesu prijavu u kojoj će označiti ime i prezime, čin i red vojske, kada je služio svoj rok u kadru, godinu i dan rođenja, koje je škole svršio, zanimanje u građanstvu, da li je bio u ratu i na koju administrativnu dužnost označujući jedinicu odnosno ustanovu; na kakvu je dužnost po ratnom rasporedu sada raspoređen te napokon koliko platu ima u građanstvu, ako je obvezanik činovničkog reda. Prijava moraju se podnijeti do 20 ov. mj. Vojnom Okrugu a predane općinskom uredu.

Nabavljачka zadruga državnih službenika u Šibeniku držati će redovnu godišnju skupštinu u dvorani rasprava mjesnoga Kr. Okružnog Suda, dana 25 februara 1923. u 10 časova, a ako se pomenutog dana ne bi mogla držati, radi nedovoljnog broja prisutnih zadrugara, držaće istu dana 4 marča 1923 u 10 časova u istim prestorijama, a ta će skupština odlučivati bez obzira na broj prisutnih zadrugara. *Upravni Odbor.*

Onima, koji putuju u Chile. Imigracija je u Chile je slobodna, ali je svaki iseljenik podvrgnut kontroli, koja brani ulaz u zemlju svim sumnjivim licima. Nužne su slijedeće putne isprave: a) pasoš, b) svjedočba dobra ponašanja, c) liječnička svjedočba izdana od liječnika čilenskog konsulata u Beogradu ili Zagrebu.

Prijave. Općinsko redarstveno povjereništvo u razdoblju od 1. do 31. januara ove godine prijavilo je i uredovzlo u slijedećim slučajevima: radi prekršaja o kolnom prometu 14, radi prekršaja o prometu biciklima 5, radi prekršaja o ometanju prometa 4, radi prekršaja javne čudorednosti 8 nađeni i izgubljeni predmeti 2, radi nezgode 1, radi klatarenja bilo je udomljeno 7 osoba, radi prekršaja o zapremanju ulica 2, radi prekršaja javnog zdravlja 2, radi skitanja zapračeno 3, radi prosjačenja 0, radi prodaje vodnog mlijeka 8, radi venerične bolesii otpremljene u bolnicu 2 osobe, rad. zakupa prije 10 sati 4, radi prekršaja pravila za služinčad 2, radi bacanja smeća po ulicama 9.

Dražben oglas. Dneva 22/3 1923 u 9 sati prije podne prodavat će se u Kistanjama na javnoj dražbi ovi predmeti: Jedan teretni auto-

fabrike „Fiat talijanski“ od 36 konjskih sila, a vozi 1 1/2 tonelatu, motor nosi br. 182028. Pozvati će se na nugjenje tek po sata iza gori odregienog roka; predmet će se moći pregledati kroz to vrijeme. Dostavni i ovršni odio kr. Kotarskog Suda u Kistanjama 9 februara 1923.

Popravak suda i tamnica u Šibeniku. Građevinska sekcija u Šibeniku držaće na 12/3 ofertalnu licitaciju za popravak zgrade okružnog suda i tamnice u Šibeniku. Predračunska je suma 137,508:00 Dinara.

Natječaji. Raspisan je natječaj na mjesto kot. suca poglavice u VIII. čin. razredu u Krku te natječaj i na ostala mjesta sudačka VIII ili IX čin. razreda, koja bi međutim ostala ispražnjena kod sudova u području dalmatinskog višeg zemaljskog suda. Raspisan je i natječaj na mjesto zamjenika drž. odvjetnika pri zem. sudu u Šibeniku.

Umrli. Kroz mjesec januar o. g. umrlo je u gradu i predgrađima 33 osoba i to: muških 12, ženskih 7 i 14 dece.

Izvanredni darovi Uboškom Domu. Braća Margetić, da počaste uspomenu svoje pk. Majke Ruže, darovaše „Uboškom Domu“ Din. 300, Braća Šupuk pk. Marka, da počaste uspomenu svoje pk. Majke Matilde Din. 1000. Uprava najljepše zahvaljuje plemenitim darovateljima. Dao Bog, da se umnože ovakvi blagodarni dobročinitelji, drugčije morala bi se zatvoriti „Uboški Dom“ i otpustiti ono 50 njegovih bijednih zaklonjenika.

Svaki Jugoslaven mora biti član „Jugoslav. Matice.“

Vlasnik i izdavalatelj: Odbor Demokr. Stranke.
Odgovorni urednik: ČEDOMIL MEDINI.
Odl. Graf. Zavod Tisk. E. Vitaliani-a — Šibenik

Transportno i Otpremničko poduzeće A. Kuvačić

SPLIT
TELEFON 220.

BAKAR
TELEFON 20.

Preuzimlje robu za prevoz, otpremu
usklađivanje, carinjenje i osiguranje.

Izvršuje sve naloge najkulatnije uz
:: :: dobre garancije. :: ::

Zastupstvo Uzajamno osiguravajuće Banke „Slavija“

Jugoslavensko transportno društvo
Darlić i drugovi - Zagreb

Podružnice: BEČ, MARIBOR, ČAKOVAC
i BAKAR.

Sve tiskanice

za narodne i građanske škole kao
god i za župske urede

Dobivaju se u Tiskari E. Vitaliani - Šibenik

JADRANSKA BANKA BEOGRAD

DIONIČKA GLAVNICA **Din. 60,000.000.--**
Rezerva: **Din. 30,000.000.--**

PODRUŽNICE:

Bled,	Jesenice	Prevalje,
Cavtat,	Korčula,	Sarajevo,
Celje,	Kotor,	Split,
Dubrovnik,	Kranj,	Šibenik,
Hercegnovi,	Ljubljana	Tržić,
Jelsa,	Maribor,	Zagreb.
	Metković,	

:- Amerikanski odio :-

Naslov za brzojavke: JADRANSKA.

AFILIRANI ZAVODI:

JADRANSKA BANKA: Trst, Opatija, Wien, Zadar
FRANK SAKSER STATE BANK, Cootland Street 82,
New-York City.

BANCO YUGOSLAVO DE CHILE, Valparaiso, Antofogasta, Punta Arenas, Puerto Natales, Porvenir

PRVA MARIBORSKA TVORNICA SAPUNA

..... MARIBOR (Slovenija)

Proizvadjia: razne vrste prvorazrednog sapuna kao i pravog zelenog uljenog, tip dobro poznate Tvornice Fenderl
I KRISTALNE SODE.

**Tražite samo sapun sa
oznakom zlatorog**

jer najbolji i najkorisniji.

Glavno zastupstvo i skladište za sjevernu Dalmaciju

JOSIP JADRONJA

ŠIBENIK

ŠIBENSKA OKRUŽNA BANKA D. D.

Brzojav: Krugobanka. u Šibeniku Inter. telefon: 68.

Bankovni Odsjek:

obavlja sve bankovne transakcije uz najpovoljnije uvjete

prima uloške i plaća
6% kamate na uložne knjižice
5% „ „ tekuće račune
4% „ „ čekovne račune

doznake iz aktivnog računa obavlja bez providbe.

Trgovački odsjek:

preuzima trgovačka zastupstva za sjevernu Dalmaciju.

preuzima komisijonalna skladišta za Šibenik i ostala važnija tržišta u sjev. Dalmaciji

preuzima dobavu za svoj i tuđi račun proizvoda sjeverne Dalmacije.

Šibenska Okružna Banka D. D. u Šibeniku

upravlja poslovima Općinske Zajednice za ishranu sjeverne Dalmacije.

stoji na raspoloženju svim interesentima za poslove koje imaju na području sjeverne Dalmacije.

SLAVENSKA BANKA d. d. FILIJALA ŠIBENIK

::: Dionička glavica K 150.000.000. ::: Pričuva K 50.000.000.
BRZOJAVNI NASLOV: SLAVENSKA

Glavno sjedište

ZAGREB

Poslovne centrale:

BEOGRAD

LJUBLJANA

FILIJALE

Bjelovar
Brod n/S
Dubrovnik
Celje
Gornja Radgona
Kranj
Maribor
Murska Subota
Osijek
Sombor
Sušak
Šabac
Velikovac
Vršac

EKSPOZITURE

Monoštor
Skofja Loka
SEZONSKA EKSP.
Rogatačka Slatina
AGENCIJA:
Buenos Aires
AFILIJACIJE:
Budapest (Balkan Bank).
Wien (Bankhaus)
M. R. Alexander

Prima uloške na knjižice i tekući račun uz najpovoljnije uvjete.

Obavlja sve bankovne transakcije najkulantnije.